

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Oľgy Trnkovej v právnej veci navrhovateľa **M.**, zastúpeného v dovolacom konaní J., advokátom v T., proti odporcom **1/ P.**, bývajúcemu v Trebišove, Komenského č. 2222/79, **2/ D. 3/ M. P., 4/ A.**, F. **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 18 C 175/97, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. apríla 2006 sp. zn. 10 Co 301/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa **z a m i e t a**.

Odporcom 1/ až 4/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Trnava rozsudkom z 30. augusta 2004 č.k. 18 C 175/97 – 85 určil, že kúpna zmluva spísaná 11. júna 1993 formou notárskej zápisnice, ktorou M., nar. 27. júla 1918 predala odporcom 1/ a 2/ ako manželom nehnuteľnosti v kat. úz. H., vedené na LV č.X. a to pozemok, parc.č. X.- zastavané plochy o výmere 391 m² a dom súp. č., nachádzajúci sa na parc.č. X.; pozemok, parc.č. X. – zastavané plochy o výmere 28 m²; pozemok, parc.č. X. – záhrada o výmere 468 m², vrátane oplotenia, studne, vedľajšej stavby, vonkajších úprav, je neplatná. Odporcom 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi trovy konania v celkovej výške 51 987 .-Sk do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Súd prvého stupňa vychádzal zo zistenia, že kúpna zmluva bola spísaná po tom, čo nadobudol právoplatnosť rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. decembra 1992 č.k. 9 Co 279/92 – 345, potvrdzujúci zrušenie podielového spoluvlastníctva prikázaním nehnuteľností do výlučného vlastníctva M. (právnej predchodkyne odporkyne v 3. a 4. rade) a v čase, keď už obdržala (26. mája 1993) dovolanie navrhovateľa proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že predmetná kúpna zmluva je právnym úkonom, ktorý svojim obsahom a účelom odporuje zákonu a prieči sa dobrým mravom (§ 39 Obč. zák.), keďže právna predchodkyňa odporkyňa v 3. a 4. rade v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy vedela o podanom dovolaní a odporcovia v 1. a 2. rade taktiež mali vedomosť o tom, že zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam je predmetom súdneho sporu, čo spochybňuje ich dobromyseľnosť pri uzatváraní kúpnej zmluvy. M. 27. júla 1993 zomrela a jej dedičkami zo závetu sú odporkyne v 3. a 4. rade. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č.k. 3 Cdo 82/94 – 378 z 18. októbra 1994 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 279/92 z 18. decembra 1992 a rozsudok Okresného súdu v Trnave č.k. 16 C 284/90 – 320 z 27. apríla 1992 a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 16 C 206/94 – 482 zo 4. októbra 2002 bol návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva zamietnutý, rozsudok sa stal právoplatný 27. novembra 2002. Podľa názoru súdu prvého stupňa de iure predmetné nehnuteľnosti zostali v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľa a právnych nástupkyň M. – odporkyne v 3. a 4. rade (poznámka odvolacieho súdu tento názor je v protiklade s opačným názorom, aký zaujal súd prvého stupňa v rozsudku č.k. 16 C 206/94 - 482 zo 4. októbra 2002). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie odporcov 1/ a 2/ rozsudkom z 25. apríla 2006 sp. zn. 10 Co 301/2005 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh zamietol a odporcom v 1. až 4. rade náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z toho, že podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Nestotožnil sa s názorom navrhovateľa, ktorý tvrdil, že jeho naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti predmetnej zmluvy je daný tým, že po určení predmetnej kúpnej zmluvy by sa obnovil pôvodný stav a spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností by sa stali odporkyne v 3. a 4. rade a navrhovateľ. Odvolací súd poukázal na rozdiel medzi rozsudkom určujúcim vlastníctvo, resp. spoluvlastníctvo a rozsudkom určujúcim neplatnosť kúpnej

zmluvy a v tejto súvislosti poukázal na § 5 ods. 2 a § 34 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z.z. Keďže posúdenie procesnej prípustnosti návrhu z hľadiska preukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení považoval za súčasť právneho posúdenia veci súdom a nezistil naliehavý právny záujem navrhovateľa v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. na požadovanom určení, jeho návrh zamietol. Výrok o náhrade trov konania oprel o záver, že procesne úspešní odporcovia si náhradu trov konania neuplatnili.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ, domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a tvrdil, že má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, poukázuc na § 5 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z.z. Považoval podanie nového návrhu na začatie konania (určovacej žaloby) za zbytočné a nehospodárne. Uviedol, že zo strany M. mu nebola vyplatená náhrada za spoluvlastnícky podiel na predmetných nehnuteľnostiach.

Odporcovia 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu označili rozhodnutie odvolacieho súdu za správne. Odporkyne 3/ a 4/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania preto možno vyvodiť z ust. § 238 ods. 1 O.s.p.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie len z tých dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p. Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na

nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uvedenými dovolacími dôvodmi, vrátane ich obsahového vymedzenia. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali tieto za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Navrhovateľ v dovolaní namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v otázke existencie naliehavého právneho záujmu, ktorý vyžaduje § 80 písm. c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, ktoré je odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci, je preskúmať, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho správne interpretoval.

Podľa § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave, b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Návrhmi podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nie sú návrhy, ktorými sa síce žiada určenie právneho vzťahu alebo práva, avšak u ktorých existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vyplýva priamo z právneho predpisu (napr. v prípade návrhu podľa § 77 Zák. práce.)

Rozsudok súdu znejúci na plnenie nevyhnutne obsahuje určenie práva alebo právneho vzťahu, ale toto určenie sa uvedie iba v odôvodnení rozsudku ako predpoklad pre výrok na plnenie. Vyskytujú sa však aj situácie, keď sa s návrhmi na plnenie nevystačí a keď treba rozhodnúť o samej existencii práva alebo právneho vzťahu. Preto vznikla určovacia žaloba ako doplnok žaloby na plnenie, aby bolo možné poskytnúť aj nepriamu ochranu právnym pomerom tam, kde sú ohrozené. Určovacou žalobou sa navrhovateľ nedomáha prisúdenia plnia, nedomáha sa teda vydania exekučného titulu, ale jeho zámerom je, aby súd v rozsudku ustálil, že určité právo či právny vzťah existuje alebo neexistuje. Navrhovateľ podaním určovacej žaloby vyjadruje, že mu k ochrane práva postačí len jeho určenie – danie mu istoty

práva. Požadované určenie sa pritom nemôže týkať existencie alebo neexistencie samotnej právnej skutočnosti, ale len práva alebo právneho vzťahu (judikatúra túto zásadu sčasti modifikovala) . Určovacie žaloby majú preventívnu funkciu, smerujú k tomu, aby sa porušeniu práva v budúcnosti predišlo. Z tohto dôvodu žaloba na určenie nie je spravidla opodstatnená tam, kde je možné domáhať sa ochrany žalobou na plnenie. Právo (právny vzťah), existenciu alebo neexistenciu ktorého určovací výrok vyslovuje, je týmto výrokom vždy určované len vo vzťahu k prítomnosti. Ako uvádza judikatúra (porovnaj dôvody v rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. 4. 1985 sp. zn. 2 Cz 18/85, z 26. 8. 1993 sp. zn. 1 Cdo 76/93, z 24. 3. 1997 sp. zn. 2 Cdo 135/96), rozsudkom nemožno zásadne určiť existenciu (prípadne neexistenciu) právneho vzťahu alebo práva za dobu minulú. Výrok rozsudku aj v konaní o určovacej žalobe musí zodpovedať právnemu vzťahu, resp. právu v prítomnom čase, t.j. v čase vyhlásenia rozsudku (podľa § 154 ods. 1 O.s.p. je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia). Pre rozsudok súdu teda nemôže byť rozhodujúci stav, ktorý tu už nie je (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. 11. 2002 sp. zn. 2 Cdo 76/02). Iné je, že ustanovenie § 154 ods. 1 O.s.p. nedotýka sa hmotnoprávných predpisov, ktoré vznik, zmenu alebo zánik práv či povinností viažu na určitý okamih.

Základnou podmienkou dôvodnosti a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem navrhovateľa. Právny záujem navrhovateľa musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre navrhovateľa to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritorne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektami : odporcom je popieraná existencia (neexistencia) práva či právneho pomeru navrhovateľa, teda je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi); jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia navrhovateľa, ktorý nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom; jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu.

Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu. Je preto nutné, aby tento naliehavý záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvého stupňa, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (porovnaj § 154 ods. 1, § 211 ods. 3 O.s.p.).

Návrh na určenie práva bol aj v minulosti svojou povahou návrhom preventívnym, u ktorého sa viac než u návrhov (žalôb) na plnenie dbalo, aby nedošlo k jeho zneužitiu a prísne sa selektovala jeho prípustnosť. Viaceré minulé právne vety zo súdnych rozhodnutí možno považovať aj pri súčasnej úprave za akceptovateľné, napr. že k tomu, či tu je právny záujem na určení, sa prihliada z úradnej povinnosti; že podľa ustanovenia o určovacej žalobe nie je prípustná žaloba o určenie, že niekomu kedysi prislúchalo vlastnícke právo; že na nedostatok predpokladu určovacej žaloby musí súd prihliadať v ktoromkoľvek stave konania.

Súdna prax za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považuje aj návrh na určenie neplatnosti zmluvy, hoci sa ním priamo neurčuje existencia či neexistencia práva, resp. právneho vzťahu. Zároveň rešpektuje názor, že ak vyslovením neplatnosti sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 98/2004). Ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva. Určenie neplatnosti zmluvy nemusí znamenať, že účastník je nositeľom práva, ktoré mu malo v dôsledku zmluvy zaniknúť lebo že nie je nositeľom práva, ktoré mal zmluvou nadobudnúť, pretože právo mu mohlo zaniknúť na základe inej právnej skutočnosti, prípadne ho mohol nadobudnúť iným spôsobom. Ak súd rozhodne o tom, že zmluva o prevode nehnuteľnosti je neplatná, týmto deklaratórnym súdnym rozhodnutím sa teda spravidla neriešia všetky otázky sporu, predovšetkým s konečnou platnosťou otázka, komu nehnuteľnosť patrí.

Podľa § 5 ods. 2 zák. č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani zánik práv k nehnuteľnostiam. Ide o druh zápisu do katastra nehnuteľností, ktorý nemá právotvorný, ale iba evidenčný charakter (porovnaj R 18/2004). Údaje o právach zaznamenaných do katastra sa týkajú právnych vzťahov, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli mimo sféry pôsobenia správ katastra na základe iných právnych skutočností. Správy katastra tieto skutočnosti a údaje iba evidujú. Údaje o právnych vzťahoch sa záznamom

zapisujú do katastra nehnuteľností na základe verejných listín a iných listín, ktoré podľa príslušných predpisov potvrdzujú alebo osvedčujú práva k nehnuteľnostiam (porovnaj § 34 ods. 1 katastrálneho zákona). Ustáliť, aké právne vzťahy na základe rozhodnutia o neplatnosti zmluvy nastali, môže vyvolať ťažkosti. Správa katastra totiž nie je pri zázname do katastra oprávnená z predložených listín vyvodzovať ďalšie závery a tiež ani právna interpretácia významu rozhodnutia o neplatnosti určitej zmluvy nemusí byť jednoduchá. Vlastníkom nemusí byť osoba, ktorá bola prevodcom podľa neplatnej zmluvy, za stanovených podmienok dochádza k vydržaniu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Je tiež možné, že fyzická osoba, ktorá bola prevodcom, zomrela, že právnická osoba, ktorá bola prevodcom, zanikla (buď likvidáciou alebo bez likvidácie). Je možné, že nehnuteľnosť, ktorej sa zmluva týka, bola prevedená na tretiu osobu, že pozemok bol zlúčený do iného pozemku alebo rozdelený alebo stavba, ktorej sa zmluva týka, zanikla alebo bola prestavbou spojená s inou stavbou. V takýchto prípadoch je potrebné riešiť zložité právne otázky dôsledkov neplatnosti zmluvy a na to správa katastra nie je oprávnená. Autoritatívne tieto otázky môže riešiť zasa iba súd. Z uvedeného je zrejmé, že určením neplatnosti zmluvy (na rozdiel od určenia vlastníckeho práva) sa obvykle spor nevyrieši, len sa posunie do inej roviny.

Zákonodarca vedomý si obtiaži pri zápise rozhodnutí o neplatnosti právneho úkonu s účinnosťou od 1. januára 2002 vsunul zákonom č.255/2001 Z.z. do katastrálneho zákona nové znenie § 34 ods. 2, podľa ktorého právo k nehnuteľnosti podľa § 1 ods. 1, ktoré vzniklo rozhodnutím súdu o neplatnosti právneho úkonu, sa do katastra nezapíše, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou. Uvedené ustanovenie (podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 255/2001 Z.z.) má riešiť postup správneho orgánu pri zápise záznamovej listiny, ktorou je rozsudok súdu o neplatnosti právneho úkonu a zároveň rozsudok súdu o určení vlastníctva absentuje; v takomto prípade, ak toto právo bolo následne dotknuté zmenou, je potrebné súdom určiť, komu patrí vlastnícke právo.

Zistenie, že práva k príslušnej nehnuteľnosti, ohľadom ktorej sa vedie spor o neplatnosť prevodu nehnuteľnosti, sa dotýka ďalšia právna zmena v zmysle citovaného § 34 ods. 2 katastrálneho zákona, znamená zistenie, že rozsudok súdu o určení neplatnosti právneho úkonu z takéhoto konania by nebolo možné zapísať do katastra nehnuteľností. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. v takomto prípade bude chýbať a tento nedostatok predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu

(porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. 6. 2007 sp. zn. 1 Cdo 91/2006).

Dovoláním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm.c / O.s.p.) nie je dôvodné.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením odvolacieho súdu, že nejestvuje naliehavý právny záujem navrhovateľa na určení neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Vychádza zo zistenia, že na základe takéhoto určenia – ak by k nemu aj došlo – nebolo by možné vykonať záznam do katastra nehnuteľností (zaevidovať vlastnícky stav), lebo tomu bráni úprava zakotvená v § 34 ods. 2 katastrálneho zákona v znení neskorších predpisov; naliehavý právny záujem navrhovateľa na požadovanom určení neplatnosti kúpnej zmluvy preto chýba.

Na základe kúpnej zmluvy z 11. júna 1993 uzavretej medzi M. ako predávajúcou a odporcami 1/ a 2/ ako kupujúcimi manželmi, ktorá sa nachádza v pripojenom spise Okresného súdu Trnava sp. zn. 16 C 206/94 na č.l. 386 – 387, sa vykonal vklad vlastníckeho práva 14. júna 1993. Predávajúca M. zakrátko zomrela (27. júla 1993). Odporcovia 1/ a 2/ sa neskôršie rozviedli (porovnaj č.l. 41 spisu) a v rámci vyporiadania svojho zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva si vyporiadali nehnuteľnosti kúpené od M.. Preto súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku z 30. augusta 2004, č.k. 18 C 175/97 – 85 pri opisovaní údaju z listu vlastníctva č. X. (list vlastníctva sa nachádza v pripojenom spise sp. zn. 16 C 206/94 na č.l. 463) necituje vlastnícky stav, aký bol vložený na základe kúpnej zmluvy z 11. júna 1993 (bezpodielové spoluvlastníctvo manželov), ale vlastnícky stav, aký bol vložený v katastri nehnuteľností na základe dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov medzi odporcom 1/ a odporkyňou 2/ v roku 2001.

Je teda zjavné, že právo k nehnuteľnostiam nadobudnuté na základe spomenutej kúpnej zmluvy z 11. júna 1993, ktorej neplatnosť žiadal navrhovateľ vyhlásiť, bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou a vytvorila sa tak pre prípad súdneho rozhodnutia o neplatnosti tohto právneho úkonu prekážka brániaca záznamu do katastra nehnuteľností. S ohľadom na tento právny stav je treba záver odvolacieho súdu o chýbajúcom naliehavom právnom záujme navrhovateľa na požadovanom určení neplatnosti kúpnej zmluvy z 11. júna 1993 považovať za vecne správny.

Skutkové tvrdenie navrhovateľa v dovolaní, že M. mu nevyplatila náhradu za spoluvlastnícky podiel na predmetných nehnuteľnostiach, nemôže byť predmetom posudzovania dovolacieho súdu, ktorý na riešenie skutkových otázok nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (porovnaj § 243a ods. 2 druhá veta O.s.p.), a nič nemení na doterajších právnych záveroch.

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom nebolo dôvodné a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., t.j. vady konania uvedené v § 237 O.s.p. alebo iná vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľa podľa § 243 b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O.s.p. zamietol.

Dovolací súd posudzoval v tejto právnej veci správnosť názoru o chýbajúcom naliehavom právnom záujme navrhovateľa na požadovanom určení, keď odvolací súd tento záujem nenašiel a správne preto návrh zamietol bez toho, aby vecne spor riešil, teda skúmal platnosť namietanej kúpnej zmluvy. Je treba upozorniť, že súd prvého stupňa, ktorý svojim rozsudkom z 30. augusta 2004 č.k. 18 C 175/97 -85 posúdil otázku platnosti kúpnej zmluvy (riešil meritum veci) a vo svojich úvahách – odôvodnení – o.i. uviedol, že predmetné nehnuteľnosti zostali v spoluvlastníctve navrhovateľa a odporčýň 3/ a 4/, úplne pominul (prehliadol) dosah ustanovenia § 243d ods. 2 O.s.p. dotýkajúceho sa postavenia odporcov 1/ a 2/ ako tretích osôb vo vzťahu k rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. októbra 1994 sp. zn. 3 Cdo 82/94 vydanému vo veci vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 16 C 206/94 (o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam).

Odporcovia 1/ a 2/ nadobudli nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy z 11. júna 1993 od M. v čase, keď táto predávajúca bola ich výlučnou vlastníčkou. To, že následne v mimoriadnom opravnom konaní spomenutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky boli zrušené rozsudky nižších súdov, na základe ktorých sa stala M. vlastníčkou týchto nehnuteľností, vo vzťahu k tretím osobám rieši § 243d ods. 2 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Citované ustanovenie predstavuje premietnutie princípu ochrany nadobudnutých práv a znamená, že pomery tretích osôb nemôžu byť dotknuté bez ohľadu na

skutočnosť, či tieto osoby vedeli o tom, že proti rozhodnutiu bolo podané dovolanie; ochrana tretích osôb sa neviaže na vedomosť alebo nevedomosť o podanom dovolaní ani na vedomosť alebo nevedomosť o vadách rozhodnutia, ktoré bolo napadnuté dovolaním, ktoré by mohli prípadne viesť k jeho zrušeniu v dovolacom konaní. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom a jeho podanie nemá vplyv na právoplatnosť a ani na účinky napadnutého rozhodnutia. V tomto smere (vymedzení) je ochrana niekoho iného než účastníka konania v dovolacom konaní výrazne vyššia, než bola ochrana pomerov tretích osôb vo vzťahu ku konaniu o predošlom mimoriadnom opravnom prostriedku (sťažnosti pre porušenie zákona). Ustanovenie § 243 ods. 3 O.s.p. (v znení pred novelou vykonanou zák.č. 519/1991 Zb.) ukladalo totiž, že právne pomery niekoho iného než účastníka konania po zrušení rozhodnutia v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté, okrem ak mu porušenie zákona muselo byť známe. Citované ustanovenie vychádzalo z toho, že v prípade, keď tretie osoby konali, dôverujúc správnosti súdneho rozhodnutia (ktoré až dodatočne bolo v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona zrušené), nadobúdajú práva tak, ako by právne pomery, ktoré nesprávne rozhodnutie deklarovalo, boli skutočnými pomermi. Iba tam, kde tretím osobám bolo porušenie zákona známe, teda keď neboli v dobrej viere, nebola daná ochrana právnych pomerov týchto tretích osôb odvodených zo stavu založeného nesprávnym súdnym rozhodnutím.

Dovolací súd nepriznal v dovolacom konaní úspešným odporcom náhradu trov konania, pretože im trovy v tomto konaní nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 28. februára 2008

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :